

Sygn. akt VI U 2803/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 lutego 2013 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk
Protokolant:	apl. sądowy Kalina Gomuła

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 lutego 2013 r. w S.

sprawy M. A. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania M. A. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 30 sierpnia 2012 roku nr (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia z dnia 30 sierpnia 2012 roku (znak (...)) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił M. A. (1) prawa do wcześniejszej emerytury po osiągnięciu 60 roku życia, z uwagi na nieudokumentowanie przez niego okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wykonywanego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy do dnia 1 stycznia 1999 r.

W uzasadnieniu decyzji wskazano, że ubezpieczony nie udokumentował rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego praca ta była wykonywana bezpośrednio przed dniem ustalania prawa do emerytury. Organ rentowy przyjął za udowodniony na dzień 1 stycznia 1999 roku okres 25 lat ogólnego stażu pracy, z czego 14 lat 7 miesięcy i 23 dni pracy w szczególnych warunkach..

Odwołaniem z dnia 18 września 2010 roku M. A. (1) zaskarżył powyższą decyzję, wnosząc o jej uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Ubezpieczony podniósł, że domaga się zaliczenia okresu zatrudnienia w Zakładzie PHU (...) sp. z o.o. w charakterze kierowcy autobusu powyżej 15 osób w okresie od 3 sierpnia 1995 do 4 lutego 1996 roku oraz w Przedsiębiorstwie Usługi (...) w tym samym charakterze, na co załączył oświadczenie J. S. datowane z 12 września 2012 roku. Wyjaśnił, że powyższe okoliczności potwierdzają świadectwa pracy z dnia 2 lutego 1996 roku i 3 czerwca 2002 roku.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości. W uzasadnieniu organ rentowy wyjaśnił, że nie uwzględnił do szczególnych warunków okresu pracy wnioskodawcy okresu zatrudnienia w Zakładzie PHU (...) w okresie od 3 sierpnia 1995 do 4 lutego 1996 roku oraz od 5 lutego 1996 roku do 31 grudnia 1998 roku u J. S. z uwagi na nieprzedłożenie świadectw pracy w warunkach szczególnych. Ponadto, ubezpieczony jest członkiem OFE i nie złożył wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. Jednocześnie organ rentowy wskazał, że oświadczenie złożone przez J. S. o wykonywaniu pracy w warunkach szczególnych nie może być dowodem w sprawie na etapie postępowania przed organem rentowym z uwagi na ograniczenia dowodowe.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

M. A. (1) urodził się w dniu (...) roku. Jego łączny staż ubezpieczeniowy (udowodnione okresy składkowe i nieskładkowe po doliczeniu pracy w gospodarstwie rolnym) na dzień 1 stycznia 1999 roku wyniósł 25 lat.

Ubezpieczony przystąpił do Otwartego Funduszu Emerytalnego.

Wniosek o emeryturę M. A. (1) złożył w organie rentowym w dniu 22 maja 2012 roku. Ubezpieczony nie złożył za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym na dochody budżetu państwa. W dacie składania wniosku zatrudniony był na umowę zlecenie w Przedsiębiorstwie (...) sp. z o.o.

Okoliczności niesporne, a nadto dowody:

- wniosek o ustalenie prawa do emerytury – k. 1-2 plik III akt rentowych,
- kwestionariusz – k. 8 plik III akt rentowych,
- zaświadczenie z 17.05.2012r. – k. 17 plik III akt rentowych,
- raport ustalenia uprawnień do świadczenia – plik III akt rentowych,
- karta przebiegu zatrudnienia – k. 36 plik III akt rentowych;
- oświadczenie z 1.09.2005 – k. 3 plik II akt rentowych;
- przesłuchanie ubezpieczonego M. A. (2) – k. 31 akt sprawy.

W okresie od 1 kwietnia 1977 r. do 31 marca 1979 r. M. A. (1) wykonywał pracę w warunkach szczególnych, będąc zatrudnionym w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego marki S. o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony w spółce (...) sp. z o.o. w S.. Następnie ubezpieczony podjął zatrudnienie w Przedsiębiorstwie (...) w S., gdzie w okresie od 14 grudnia 1979 roku do 18 maja 1986 roku zatrudniony był w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, kolejno - od 19 maja 1986 roku do 1 stycznia 1987 roku – na stanowisku mechanika, wykonując prace w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych, a od 2 stycznia 1987 roku do 30 września 1992 roku – ponownie na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony.

Okoliczności bezsporne, a nadto dowody:

- pismo z dnia 14.03.2011 r. – k. 9 plik III akt rentowych;
- świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z 14.03.2011 r. – k. 10 plik III akt rentowych;
- świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z 30.09.2011 r. – k. 11 plik III akt rentowych;

świadczenie wykonywania prac w szczególnych warunkach z 14.03.2011 r. – k. 12 plik III akt rentowych.

W okresie od 3 sierpnia 1995 roku do 4 lutego 1996 roku M. A. (1) pracował w Zakładzie Produkcyjno – Handlowo – Usługowym (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w G. na stanowisku kierowcy – mechanika. Spółka (...), należąca do J. S., miała dwa autobusy: na 32 i na 50 miejsc. Ubezpieczony wykonywał stale obowiązki kierowcy jednego z autobusów, którym głównie dowoził pracowników budowlanych na budowy do N. i S.. Ponadto wykonywał przewozy pracowników innych firm. M. A. (1) wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązki kierowcy autobusu, pracując nieraz ponad 8 godzin dziennie. Kiedy w obsługiwanym przez siebie autobusie nastąpiła awaria, M. A. (2) dokonywał w nim napraw w warsztacie. Drugim autobusem kierował J. M.. Następnie w okresie od 5 lutego 1996 roku do 3 czerwca 2002 roku ubezpieczony pracował u J. S. w Usługach (...), obsługując wraz z J. M. te same autobusy, co w spółce (...). Po 31 grudnia 1998 roku J. S. zakupił jeszcze samochód ciężarowy, którym również jeździli zatrudnieni u niego kierowcy. Świadczenie pracy w zakładach pracy należących do J. S. wypełniał jego pracownik.

Dowody:

- podanie o pracę z 5.02.1996 r. – k. 25 plik III akt rentowych;
- kwestionariusz – k. 25 plik III akt rentowych;
- świadectwo pracy z 2.02.1996 r. – k. 19 plik I akt rentowych;
- świadectwo pracy z 3.06.2002 r. – k. 27 plik I akt rentowych;
- zeznania świadka J. S. – k. 30- 31 akt sądowych;
- przesłuchanie ubezpieczonego – k. 31 w zw. z k. 28-29 akt sądowych.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego okazało się bezzasadne.

W niniejszym postępowaniu koniecznym było zbadanie zasadności odwołania od decyzji odmawiającej ubezpieczonemu prawa do emerytury, w której podstawą rozstrzygnięcia organu rentowego było w pierwszym rzędzie nieudokumentowanie u ubezpieczonego wymaganego stażu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze oraz przynależność ubezpieczonego do Otwartego Funduszu Emerytalnego.

Zgodnie z brzmieniem przepisu art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku Nr 153 poz. 1227 tekst jednolity ze zm., dalej jako „ustawa emerytalna”), obowiązującym w dacie złożenia przez ubezpieczonego wniosku o emeryturę, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego, wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a i 50e i 184. Przepis ten został znowelizowany ustawą z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z dnia 6 czerwca 2012 r. poz. 637), która weszła w życie w dniu 1 stycznia 2013 roku. Obecnie powszechny wiek emerytalny dla mężczyzn urodzonych w okresie od dnia 1 kwietnia 1952 r. do dnia 30 czerwca 1952 r., do których zalicza się ubezpieczony urodzony (...), wynosi co najmniej 66 lat i 6 miesięcy (art. 24 ust. 1b pkt 14 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy emerytalnej).

W myśl przepisu art. 184 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (to jest w dacie 1 stycznia 1999 roku) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat dla mężczyzn oraz

2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. wynoszący 25 lat dla mężczyzn.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem **nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego** albo **złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa**. Na skutek noweli z dnia 11 maja 2012 roku ustawodawca pominął wymóg rozwiązania stosunku pracy w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Ustawa emerytalna nie zawiera katalogu prac uznawanych za prace wykonywane w szczególnych warunkach, odsyłając w tej mierze do przepisów wciąż obowiązującego rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku Nr 8, poz. 43 ze zm.). Przepis §4 ust. 1 tego rozporządzenia stanowi przy tym, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W myśl przepisu § 2 powołanego rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do emerytury są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy, o których mowa stwierdza przy tym zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 cytowanego rozporządzenia lub w świadectwie pracy.

W załączniku do powyższego rozporządzenia, w punkcie 2 dziale VIII wykazu A, wskazano jako prace w szczególnych warunkach w transporcie prace **kierowców autobusów o liczbie miejsc powyżej 15**.

W niniejszej sprawie bezspornym pozostaje, iż wnioskodawca osiągnął – na dzień wydawania decyzji – wiek emerytalny uprawniający go do skorzystania z wcześniejszej emerytury (60 lat) i że posiada wymagany powyższymi uregulowaniami udokumentowany okres składkowy i nieskładkowy (25 lat).

Sąd ustalił, że w dacie złożenia wniosku o emeryturę ubezpieczony nie pozostawał w stosunku pracy, gdyż zatrudniony był wówczas na umowę zlecenie w Przedsiębiorstwie (...) spółce z o.o., co wynika z wydanego przez tę spółkę zaświadczenia (k. 17) oraz wiarygodnych zeznań M. A. (1). Niemniej jednak, **ubezpieczony nie spełnił koniecznej przesłanki nabycia prawa do emerytury, jaką jest niepozostawanie członkiem OFE** (art. 184 ust. 2 ustawy emerytalnej). Jak bowiem wynika z zeznań samego ubezpieczonego złożonych na rozprawie oraz z oświadczenia złożonego dla potrzeb uzyskania renty (k. 3 pliku II akt rentowych), ubezpieczony przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego i nadal w nim pozostaje, wbrew treści oświadczenia załączonego do swojego wniosku o emeryturę (k. 5 pliku III akt rentowych). Nie sposób w tym zakresie odmówić prawdziwości jego zeznań, gdyż ubezpieczony dodatkowo podał, iż systematycznie otrzymuje pisma z OFE, którego jest członkiem. Bezspornie ubezpieczony nie złożył również wniosku o przekazanie środków zgromadzonych w OFE do budżetu państwa (we wniosku o emeryturę ubezpieczony w ogóle nie zaznaczył stosownej rubryki w tym przedmiocie – k. 1v pliku III akt rentowych). Co więcej, pomimo znanemu sobie stanowisku organu rentowego, który w odpowiedzi na odwołanie podnosił brak powyższej przesłanki, ubezpieczony nie tylko nie kwestionował tej okoliczności, ale również nie podjął żadnych kroków, aby zmienić ten stan rzeczy do czasu zamknięcia rozprawy. Tymczasem Sąd bada zaskarżoną decyzję organu rentowego pod kątem prawidłowości zastosowanych przepisów prawa materialnego wedle stanu sprawy istniejącego na dzień zamknięcia rozprawy (art. 316 § 1 k.p.c.). Skoro do dnia zamknięcia rozprawy przed Sądem Okręgowym (14 lutego 2013 roku) ubezpieczony nie złożył stosownego wniosku za pośrednictwem zakładu, uznać

należy, że ubezpieczony nie spełnił podstawowego warunku ubiegania się o emeryturę, o której mowa w art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej.

Odnosząc się jednak w dalszej kolejności do kwestionowanych przez organ rentowy okresach pracy w szczególnych warunkach w spółce (...), a następnie u J. S., wokół czego ogniskował się spór w rozpoznawanej sprawie, zdaniem Sądu ubezpieczony wykazał, że w spornych okresach od 3 sierpnia 1995 do 4 lutego 1996 roku oraz od 5 lutego 1996 roku do 31 grudnia 1998 roku pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako kierowca autobusu powyżej 15 osób. W takiej sytuacji zaliczenie spornego okresu jako pracy w warunkach szczególnych pozwoliłoby na spełnienie wymogu 15 lat (ubezpieczony przed organem rentowym udokumentował na dzień 1 stycznia 1999 roku 14 lat 7 miesięcy i 23 dni pracy w szczególnych warunkach). Faktem jest, że zgodnie z § 2 ust.2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze okresy pracy w warunkach szczególnych stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy. Ubezpieczony wprawdzie nie legitymował się stosownymi świadectwami pracy w szczególnych warunkach wystawionymi przez wspomnianych pracodawców, a jedynie „zwykłymi” świadectwami pracy zaświadczającymi, że w spornym okresie ubezpieczony pracował w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku „kierowcy – mechanika”. Trzeba jednak zwrócić uwagę, iż wydanie przez pracodawcę świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie rodzi żadnych skutków materialnoprawnych. Zaświadczenie to jest jedynie dokumentem prywatnym (art. 245 k.p.c.), wydawanym dla celów dowodowych, a okoliczności w tym dokumencie potwierdzone przez pracodawcę podlegają weryfikacji zarówno w postępowaniu sądowym, jak i w postępowaniu przed organem rentowym. Zgodnie z utartą praktyką i orzecznictwem w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowym. Określenie stanowiska pracy i jej charakteru wskazane w wystawionym przez pracodawcę świadectwie pracy nie wiąże zatem Sądu, który na podstawie całego zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego ocenia, czy ubezpieczony pracował – stale i w pełnym wymiarze czasu pracy – w warunkach szczególnych. Samodzielnie Sąd ustala również, jak zakwalifikować pracę wnioskodawcy w odniesieniu do wykazu prac określonych w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W ramach postępowania dowodowego Sąd dopuścił dowód z dokumentów zawartych w aktach emerytalnych ubezpieczonego. Kwestia wiarygodności oświadczenia z dnia 22 maja 2012 roku (k. 5), dotyczącego nieprzystąpienia ubezpieczonego do OFE, była już omówiona wyżej. Dokument ten nie mógł stanowić podstawy czynionych ustaleń faktycznych niniejszej sprawy. Autentyczność pozostałych dokumentów nie była przez strony kwestionowana i nie budziła wątpliwości Sądu. Zostały one sporządzone w sposób zgodny z przepisami prawa, przez uprawnione do tego osoby, w ramach ich kompetencji, oraz w sposób rzetelny, stąd też Sąd ocenił je jako wiarygodne. Jako wiarygodne Sąd ocenił zeznania świadka J. S., które pokrywają się z treścią złożonych przez tego świadka oświadczeń pisemnych, a nadto z zeznaniami odwołującego się. Wymieniony świadek, będący w przeszłości pracodawcą ubezpieczonego, a także właścicielem spółki (...), jest osobą obcą dla ubezpieczonego, nie ma więc obecnie żadnego interesu w tym, by zeznawać nieprawdę na korzyść wnioskodawcy, narażając się tym samym na odpowiedzialność karną. W ocenie Sądu świadek J. S. potwierdził w całości wersję przedstawioną przez ubezpieczonego, że ubezpieczony w spornym okresie faktycznie pracował stale i w pełnym wymiarze czasu w warunkach szczególnych jako kierowca autobusu powyżej 15 osób. Świadek logicznie wytłumaczył, dlaczego w wystawionych świadectwach pracy stanowisko M. A. (1) określono jako „kierowca – mechanik”, wskazując, iż w razie awarii obsługiwanego przez siebie autobusu pracownik ten wykonywał naprawy pojazdu w warsztacie. Pomimo takiego nazewnictwa stanowiska pracy ubezpieczonego, uznać należy, że naprawy pojazdu zdarzały się raczej incydentalnie, gdyż zasadniczym obowiązkiem M. A. (1) było dowożenie autobusem pracowników do zakładów pracy, czy budów, co potwierdziły zeznania świadka. Zwraca uwagę,

że ubezpieczony zatrudnił się u J. S. jako kierowca, co wynika z jego podania o pracę, zatem nie może budzić wątpliwości charakter wykonywanej przez niego pracy (kierowcy, a nie mechanika). Świadek zeznał, że nie zajmował się wypełnianiem świadectw pracy, gdzie zaznaczono, iż M. A. (1) nie pracował w warunkach szczególnych i w istocie, wypełnione są one innym od J. S. charakterem pisma. W takiej sytuacji wadliwie wypełnione świadectwo pracy nie może być okolicznością działającą na niekorzyść ubezpieczonego. Treść zeznań świadka J. S. korespondowała również z pozostałymi twierdzeniami powoda podawanymi podczas informacyjnego przesłuchania, w tym co do ilości pojazdów, ich marek, miejsc w autobusach, danych osobowych drugiego kierowcy, okoliczności zmiany pracodawcy.

Na tle tak zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie budzi zatem wątpliwości fakt, że M. A. (1) pracował w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy również w kwestionowanym przez organ rentowy okresie, wykonując pracę jako kierowca autobusu powyżej 15 osób. Pomimo jednak faktu, iż wnioskodawca legitymuje się okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych łącznie przekraczającym – na dzień 31 grudnia 1998 roku – 15 lat oraz wymaganym wiekiem 60 lat, które ukończył w dniu 15 czerwca 2012 roku, to jednak nie spełnia podstawowego warunku, jakim jest nieprzystąpienie do OFE (względnie złożenie wniosku o przekazanie środków z OFE do budżetu państwa).

Marginalnie Sąd zauważa, że powyższe rozstrzygnięcie Sądu nie stoi na przeszkodzie ponownemu złożeniu w organie rentowym wniosku o emeryturę, o której mowa w art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej.

Mając powyższe na uwadze, brak było podstaw do uwzględnienia odwołania i zmiany zaskarżonej decyzji, która ostatecznie odpowiada prawu, dlatego w oparciu o przepis art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., Sąd oddalił odwołanie M. A. (2), o czym orzeczono jak w sentencji.

Zarządzenie:

1. Odnotować
2. Odpis wyroku z uzasadnieniem i pouczeniem o apelacji doręczyć ubezpieczonemu.
3. Przedłożyć z apelacją lub za 21 dni.